

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobců: a) L. V., b) V. V., c) M. V., všichni zastoupeni Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou, se sídlem Burešova 6, Brno, proti žalovanému: **Nejvyšší správní soud**, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o námitce podjatosti vznesené žalobkyní a) v řízení vedeném u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 62 A 32/2015,

t a k t o :

Soudci senátu 62 A Krajského soudu v Brně Mgr. Kateřina Kopečková, JUDr. David Raus a Mgr. Petr Šebek **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování v řízení vedeném u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 62 A 32/2015.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobci se u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobou domáhali ochrany před nezákonným zásahem, kterého se měl dopustit žalovaný Nejvyšší správní soud zveřejněním rozsudku ze dne 19. 12. 2014, č. j. 4 Ads 194/2014 – 30, včetně osobních a citlivých údajů žalobců.

[2] Žalobkyně a) vznesla námitku podjatosti shora označených soudců senátu 62 A krajského soudu, jakož i všech jeho dalších soudců, kterou odvozuje od poměru krajského soudu k Nejvyššímu správnímu soudu, který je v projednáváné věci žalovanou stranou a kterému je krajský soud podřízen. Případnou kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu by navíc projednával taktéž žalovaný. Podle žalobkyně *„je absurdní, aby soud nižší rozhodoval o zákonnosti - nezákonnosti jednání soudu vyššího. Všichni pracovníci Krajského soudu v Brně jsou nepřímě podřízeni Nejvyššímu správnímu soudu, tj. musí se závazně řídit Nejvyšším správním soudem, i kdyby pracovníci krajského soudu třeba měli jiný názor na věc, tak musí poslechnout vyšší soud.“*

[3] Na základě uplatněné námitky podjatosti předložil senát 62 A krajského soudu věc v souladu s ustanovením § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“) k vyřízení námitky podjatosti Nejvyššímu správnímu

soudu. Zároveň soudci předmětného senátu Mgr. Kateřina Kopečková, JUDr. David Raus a Mgr. Petr Šebek k námitce uvedli, že jim nejsou známy žádné důvody, pro které by bylo možné pochybovat o jejich nepodjatosti.

[4] Žalobkyně a) však vznesla další námitku podjatosti, nejen vůči šestému senátu, ale i vůči všem soudcům Nejvyššího správního soudu. Tuto námitku odůvodnila tím, že Nejvyšší správní soud je v projednávané věci v postavení žalovaného. V případě rozhodování soudců žalovaného by došlo k porušení práva žalobců na posouzení věci nezávislým a nestranným soudem, neboť všichni soudci Nejvyššího správního soudu jsou pracovníky žalované strany. Jedná se tudíž o systémovou podjatost.

[5] O posledně citované námitce žalobkyně a) rozhodl desátý senát Nejvyššího správního soudu usnesením ze dne 24. 6. 2015, č. j. Nao 167/2015 – 73, ve kterém vyslovil, že soudci šestého senátu Mgr. Jana Brothánková, JUDr. Petr Průcha a JUDr. Tomáš Langášek nejsou ve shora nadepsané věci podjati.

II.

[6] Úvodem Nejvyšší správní soud konstatuje, že závěry vyslovené v posledně uvedeném usnesení desátého senátu, lze aplikovat na posouzení námitky podjatosti také soudců krajského soudu. Žalobkyně a) totiž soudcům tohoto soudu vytýkala, že jsou „pracovníky“ žalované strany, přičemž krajskému soudu vytýká taktéž vztah k Nejvyššímu správnímu soudu. Nelze-li na základě těchto důvodů považovat za podjaté soudce Nejvyššího správního soudu, pak na základě argumentu *a maiori ad minus* (od vyššího k nižšímu) nelze považovat za podjaté ani soudce krajského soudu. Šestý senát proto odkazuje na citované usnesení desátého senátu, se kterým se ztotožňuje, a jehož obsah je žalobcům znám, neboť jim bylo prostřednictvím právní zástupkyně doručeno.

[7] Při posuzování důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s., které stanoví, že *[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[8] Důvodem pro případné vyloučení soudce je tedy a) poměr soudce k věci, účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům, nebo b) skutečnost, že se rozhodující soudce účastnil řízení v téže věci před správním orgánem nebo v předchozím soudním řízení. K důvodu a) lze konstatovat, že vyloučení soudce je nutné pro takovou povahu subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik zřejmá a konkrétně označitelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Nestrannost či naopak podjatost soudce je především subjektivní psychickou kategorií vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci (či účastníkům řízení a jejich zástupcům). K posouzení uplatněné námitky podjatosti Nejvyšší správní soud odkazuje na usnesení ze dne 13. 4. 2010, č. j. Nao 13/2010 – 68 (dostupné na www.nssoud.cz, stejně jako veškerá dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu).

[9] Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04). Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že „[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protirečícími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

[10] Žalobkyně a) vznesla námitku podjatosti vůči soudcům senátu 62 A i vůči všem ostatním soudcům krajského soudu. Primárně je však třeba zabývat se otázkou podjatosti soudců rozhodujícího senátu a teprve v případě, je-li shledán důvod k vyloučení těchto soudců, může se Nejvyšší správní soud zabývat podjatostí jiných soudců (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 – 33). Nejvyšší správní soud se proto zabýval nejprve otázkou, zda je dán důvod k vyloučení soudců senátu 62 A krajského soudu z rozhodnutí o nezákonném zásahu Nejvyššího správního soudu zveřejněním rozsudku ze dne 19. 12. 2014, č. j. 4 Ads 194/2014 – 30.

[11] Nejvyšší správní soud podotýká, že vztah mezi krajským soudem a Nejvyšším správním soudem není takového charakteru, jak popsala žalobkyně a). Není pravdou, že všichni pracovníci krajského soudu jsou nepřímě podřízeni Nejvyššímu správnímu soudu a musí se řídit jeho pokyny. Nejvyšší správní soud jako vrcholný orgán správního soudnictví zajišťuje jednotu rozhodování soudů vydáváním Sbírky rozhodnutí, jakož i zaujímáním stanovisek pléna a přijímáním zásadních usnesení rozšířeným senátem v oblasti rozhodování správních orgánů. Dále rozhoduje o kasačních stížnostech proti rozhodnutím krajských soudů, která jsou závazná pro krajské soudy v konkrétním případě. Tuto činnost však nelze chápat jako nadřízenost Nejvyššího správního soudu krajským soudům a jejich soudcům; soudce ostatně ani nelze považovat za zaměstnance, resp. pracovníky soudů ve smyslu výkonu závislé činnosti podle zákoníku práce. Krajské soudy obecně respektují výklad práva prováděný Nejvyšším správním soudem, avšak v každém konkrétním případě rozhodují jejich soudci nezávisle. Podříditi svůj názor v dané věci názoru Nejvyššího správního soudu jsou povinni až v případě, že Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu zruší a zaváže jej dále postupovat v souladu se závěry zrušujícího rozsudku. Nejvyšší správní soud však nevystupuje jako orgán nadřízený, který by dával soudcům krajských soudů konkrétní pokyny.

[12] Důvod vyloučení, jak je koncipován žalobkyní a), by se nutně týkal všech krajských soudů (či městského soudu) rozhodujících dle soudního řádu správního a znamenal by, že o věci nemůže rozhodovat nikdo. Pokud by Nejvyšší správní soud shledal v daném případě podjatost všech soudců Krajského soudu v Brně, pak by ji z povahy věci musel shledat i u všech soudců všech soudů správního soudnictví, a neměl by proto komu věc postoupit k rozhodnutí. Takový závěr však nelze přijmout, neboť vyloučení všech soudců všech krajských soudů by ve výsledku paralyzovalo celý justiční systém. Nebyl by zde totiž nikdo, kdo by o podané žalobě mohl rozhodnout, což mimo jiné i Evropský soud pro lidská práva ve své judikatuře označil za nepřipustné (srov. *Debled proti Belgii*, rozsudek ze dne 22. 9. 1994, č. 13839/88, § 37, nebo *Harabín proti Slovensku*, rozsudek ze dne 20. 11. 2012, č. 58688/11, § 139).

[13] Reálné pochybnosti o podjatosti namítaných soudců tak s ohledem na výše uvedené může vyvolat pouze konkrétní tvrzení žalobkyně a), či ostatních žalobců týkající se vztahu soudců k projednávané věci, jejím účastníkům či zástupcům. Obecnou námitku, podle níž existuje mezi pracovníky krajského soudu a Nejvyšším správním soudem, jako žalovaným, určitý poměr, nepovažuje Nejvyšší správní soud bez uvedení dalších konkrétních tvrzení za dostatečně důvodnou k vyvolání pochybností o podjatosti namítaných soudců. Dotčení soudci sami uvedli, jim není znám důvod zakládající jejich případnou podjatost.

[14] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného neshledal podjatost senátu 62 A krajského soudu, ani jeho soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, JUDr. Davida Rause a Mgr. Petra Šebka, pro rozhodování o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem Nejvyššího správního soudu. Uvedení soudci proto nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování v této věci.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. srpna 2015

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu